

EESTI ADVOKATUUR

ESTONIAN BAR ASSOCIATION

Harju Maakohus

harjumk.info@kohus.ee

Lubja 4,
10115 Tallinn

Meie 22.12.2023 nr 1-2/1007

PÖÖRDUMINE

seoses käibemaksumäärade tõusuga

Lugupeetud riigi õigusabi tasutaotlusi lahendavad menetlejad

Eesti Advokatuur tunneb muret riigi õigusabi (edaspidi RÕA) osutavate advokaatide tasude osas tulenevalt asjaolust, et 01.01.2024 tõuseb kehtiv käibemaksumäär. Sellest tulenevalt pöördume RÕA tasutaotlusi lahendavate menetlejate poole ettepanekuga, mis puudutab RÕA tasudele ja kuludele lisanduva käibemaksu väljamõistmist olukorras, kus advokaat on tasutaotluse esitanud 2023. aastal koos 20%-se käibemaksu hüvitamise taotlusega, kuid menetleja lahendab tasutaotluse ja teeb tasu suurust kindlaksmäärava määruse 2024. aastal, millal kehtiv käibemaksumäär on 22%.

Advokatuur on seisukohal, et RÕA osutamisega seotud käibe tekkimise ajaks tuleb pidada tasu ja kulude suurust kindlaks määrava määruse tegemise aega ehk hetke, millal on selge, kui suur on advokaadibüroole õigusabi osutamisega seoses tekkinud käive. Sellist lähenemist toetavad ka Maksu- ja Tolliameti käibemaksuspetsialistid, kellega käesoleva pöördumise põhimõtted on kooskõlastatud. Mistahes teistsugune lähenemine (nt, et käibe tekkimise ajaks tuleks lugeda RÕA toimingute tegemise aeg) ei ole RÕA eripära arvestades õige, sest tooks advokaatidele kaasa vajaduse pidevalt teha käibedeklaratsioonide parandusi ja kanda sellega seotud kulusid (sh käibemaksu hilinenult deklareerimisega seotud intressikulusid).

Eelnevast tulenevalt palub advokatuur menetlejal mõista advokaatidele RÕA tasud ja kulud välja tasu kindlaks määrava määruse tegemise ajal kehtiva käibemaksu määraga, sõltumata sellest, milline on advokaadi poolt tasutaotlusesse märgitud käibemaksu suurus.

Advokatuur juhib eelviidatud palve rahuldamise olulisuse põhjendamiseks tähelepanu alljärgnevale:

- 1) Justiitsministri 26.07.2016 määruse nr 16 „Advokaadile riigi õigusabi tasu maksmise ja kulude hüvitamise kord“ (edaspidi viidatud kui „kord“) § 21 kohaselt peab advokaat RÕA tasu suuruse ja kulude hüvitamise ulatuse kindlaksmääramiseks esitama taotluse riigi õigusabi infosüsteemis (edaspidi RIS). On oluline tähele panna, et advokaadid ei saa süsteemis käibemaksu osa ise muuta, vaid selle osa lisab hetkel olemasolev süsteem tasutaotlusesse

---

Rävala pst 3
10143 TALLINN

Reg kood 74000027

Tel 662 0665

E-post: advokatuur@advokatuur.ee

Konto EE871700017002181978
Luminor Bank AS

automaatselt, arvestades hetkel kehtivat käibemaksumäära. Sealhulgas ei ole võimalik tasutaotlusesse märkida ka taotlust, et menetleja rakendaks tasutaotluse lahendamise ajal kehtivat maksumäära.

- 2) RÕS § 22 lg 7 kohasel määratakse menetleja poolt RÕA tasu suurus ja kulude hüvitamise ulatus kindlaks advokaadi taotluse alusel kolme kuu jooksul arvates taotluse kättesaamisest. See tähendab, et tasutaotlused, mis on esitatud 2023. aasta oktoobris, novembris ja detsembris, võivad potentsiaalselt kuuluda lahendamisele alles 2024. aastal. Sama §-i lg 3 kohaselt on advokaadil õigus esitada tasutaotlus kolme kuu jooksul pärast RÕA toimingute tegemist, kuid hiljemalt vastava menetluse lõpus. Viimane on oluline tähele panna, sest toimingute tegemise ja osutatud õigusabi eest väljamõistetava tasu suuruse kindlaksmääramise vahele võib seega seadusest tulenevatel alustel jääda 6 kuud. Ehk tegelik käibe suurus võib selguda alles 6 kuud pärast RÕA toimingute tegemist, kuna menetleja pädevuses on otsustada, millises osas õigusabikulu põhjendatud on (sh vajadusel rahuldada tasutaotlus üksnes osaliselt).
- 3) Korra § 4 alusel maksab advokaat RÕA tasu ja kulud välja advokaadibüroo esitatud arve ja RÕA osutanud advokaadi poolt RIS-s koostatud tasuarvestuslehe alusel. See tähendab, et advokaadibüroo saab tasu kohta arve koostada ja esitada alles pärast tasumääruse saamist. Seetõttu oleme seisukohal, et RÕA osutamisega seotud käive tuleb lugeda KMS § 11 lg 4 alusel tekkinuks tasu suurust kindlaks määrava määruse tegemise ajal (s.o ajal, kui on saavutatud riigi kui RÕA tellija ja õigusabi osutanud advokaadi vaheline kokkulepe osutatud teenuse mahu ja tasumisele kuuluva summa suuruse osas).
- 4) Advokaadibürood ei saa 2024. aastal deklareerida käivet 20%-se maksumääraga. See tähendab, et advokaadibüroo saab alates 01.01.2024 tehtud tasumääruse alusel esitada advokatuurile arve 2024. aastal, mistõttu tuleb arvel kajastatud käibelt tasuda käibemaks 22%-se maksumääraga. Advokatuurile puudub õiguslik alus maksta advokaadibüroole välja tasu suuremas ulatuses kui see on fikseeritud menetleja poolt tehtud tasumääruses. Seega olukorras, kus tasumääruse kohaselt on advokaadile välja mõistetud tasu koos 20%-se käibemaksuga, peaks advokaadibüroo käibemaksu vahe kinni maksma advokaadibüroo vahenditest. Selline lahendus ei ole kooskõlas RÕS mõttega ning arvestades RÕA madalaid tasusid, oleks see RÕA osutavate advokaadibüroode suhtes äärmiselt ebaõiglane.

Advokaat on eelkirjeldatud murekohti arutanud nii Maksu- ja Tolliameti käibemaksuspetsialistidega kui ka Justiitsministeeriumi RÕA osutamist koordineerivate ametnikega. Selle tulemusel on advokaat jõudnud arusaamale, et ainsaks mõistlikuks ja probleemi kiireloomulisust arvestavaks lahenduseks on, et menetlejad arvestavad tasutaotluste lahendamise hetkel kehtiva käibemaksumääraga, sõltumata sellest, et advokaadi poolt 2023. aastal esitatud tasutaotlus sisaldab mh taotlust hüvitada käibemaks 20%-se maksumääraga. See tähendab, et kui menetleja teeb tasumääruse 2024. aastal, tuleks summadele lisada käibemaks 22%-se maksumääraga, kuigi advokaadi poolt 2023. aastal esitatud tasutaotlus sisaldab käibemaksu hüvitamise taotlust, mis on arvestatud 20%-se käibemaksumääraga.

Advokaat palub menetlejal käesolevat pöördumist jagada kõikide enda inimestega, kes tasumääruste lahendamise tegelevad. Juhul kui menetlejal on täiendavaid küsimusi, on advokaat valmis abistama nii eelkirjeldatu täiendava

selgitamisega kui ka konkreetsetele küsimustele vastuse leidmisega. Küsimuste korral võib pöörduda advokatuuris RÕA valdkonnaga tegeleva juristi Kersti Puuri poole telefonil 6979093 või e-maili teel kersti.puuri@advokatuur.ee.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalset/

Leen Eenpalu
Kantsler

Lisaadressaadid:

Viru Maakohus
Tartu Maakohus
Pärnu Maakohus
Tallinna Halduskohus
Tartu Halduskohus
Tallinna Ringkonnakohus
Tartu Ringkonnakohus
Riigikohus
Riigiprokuratuur
Põhja ringkonnaprokuratuur
Lääne ringkonnaprokuratuur
Lõuna ringkonnaprokuratuur
Viru ringkonnaprokuratuur
Politsei- ja Piirivalveamet
Kaitsepolitseiamet
Maksu- ja Tolliamet